

DAS ERDLAND

Psalm 114 : Beef, gij aarde, voor het aangezicht des Heren.

IN DIT ARTIKEL zullen wij een korte bespreking van Psalm 114 geven. Om de bedoeling van dit lied te kunnen verstaan, moeten wij het volgende voor ogen hebben: „Schöpfung und Vorsehung ereignen sich um des Bundes willen. (Bund = „De Here is met u!”, Dominus vobiscum, **Immanuel!**).

„**Ich und du** (in der Geschichte des Bundes) ist nach dem ganzen biblischen Zeugnis das übergeordnete Grosse; das **All** (in Zeit und Raum) (Hebr. „hakköl”, LXX „ta panta”, „alle dingen”, de zichtbare en de onzichtbare!) ist das untergeordnete und dienstbare **Kleine.**”

„Die Bibel sieht den Menschen nicht im Lichte des ihm umgebenden Kosmos, sondern sie sieht den ganzen Kosmos im Lichte der sich in ihm abspielenden Geschichte des Bundes.” (Hoor wat Karl Barth in K.D. II, 1, S. 107–139 zegt over „die extensive Wiederholung auf der Nebenlinie des biblischen Zeugnisses des intensiv auf ihrer Hauptlinie gesagten!”).

ALLES, WAAR het in heel het bijbelse getuigenis om gaat, wordt in de verzen 1 en 2 van dit lied in één zin samengevat:

Als Jissrael zog aus Ägypten,
Jaakobs Haus aus dem stammelnden Volk,
ward Jehuda zum Heiligtum ihm,
Jissrael sein Waltebereich.

Doordat de dichter van „Als Jissrael zog aus Ägypten” direkt overspringt op datgene waar héél de beweging van „de uittocht” op gericht was („ward... Jissrael sein Waltebereich”), kan hij alles in deze éne zin samenvatten! De „uittocht” uit de barre wereld der „göyîm” is een lang verhaal, telkens en telkens weer anders verteld (tot op deze dag; zie de „pesachhaggadhâh!”); het hele verhaal kan echter ook in één zin worden samengevat! Het gaat om de „uittocht”, uit de dienstbaarheid weg, onder de tyrannie van mensen en goden vandáán, om in vrijheid Gòds mensen te wezen op de

„eres”, die Hij hun gaf. („Göttliche Landgabe – menschliche Landnahme” is de blijvende achtergrond en ondergrond van heel de door de Bijbel vertelde „Geschichte des Bundes”! Zie Gen. 15 : 7, Psalm 115 : 16.)

In het eerste parallellisme van dit lied (vers 1), wordt van „Egypte” niet gezegd, dat het „het diensthuis” is (zoals bijv. in Ex. 20 : 2!), maar dat het „das stammelnde Volk” is (LXX „laos barbaros”). Het gruwelijke van dit volk is, dat het „het bijbelse Hebreuws” niet kent!, de taal, die „Israël” heeft leren spreken in de dialoog met God, en die „de volkeren” nu mogen léren spreken door de Bijbel. (Déze taal is de moedertaal van Synagoge en Kerk beide; vgl. Dr. K. H. Miskotte: „Als de goden zwijgen”, blz. 113–114.) („am lô’ez” is een hapax legomenon; in het nabijbelse Hebreuws betekent „la’az”, in tegenstelling tot „de heilige taal”, de taal der vòlkeren; bijv. in de commentaar van Raschi betekent „bela’az”: „in het frans”!). In het tweede parallellisme van dit lied (vers 2) staan de woorden „Heiligtum” en „Waltebereich” parallel. Het woord „mamšêlôthâu” is een meervoudsvorm en betekent eigenlijk „seine Waltungen”, „Bereich seines mannigfachen Waltens”, en dus: „sein Waltebereich”. Dergelijke meervoudsvormen ter aanduiding van het handelen Gods „in der Geschichte des Bundes” komen wij in de Bijbel herhaaldelijk tegen. Bijv. „yesû’ôth” (bevrijdingen, Ps. 74 : 12), „gebhûrôth” (heldendaden, Ps. 106 : 2), „sedhaqôth” („gerechtigheden”, „Bewähungen”, Micha 6 : 5, 1 Sam. 12 : 7), „ma’asîm” (dadén, Ps. 118 : 17 et passim); de „magnalia Dei”! Het gaat telkens om het éne „bevrijden”, het éne „sich Bewähren”, het éne **doen**, maar: geweldig, in een veelheid van manifestaties, zie Ps. 40 : 6; 106 : 2. Zo werd Israël Gods „Waltebereich”, werd Juda afgezonderd en onderscheiden als „Heiligtum” om Gòds volk te wezen op

de aarde (Heiligtum, „quodes”; Judah he took to be his own”; Moffatt) om der wille van de **Naam des Heren**, en om der wille van de ganse aarde. Zo zijn wij door de Doop van alle de volkeren en hun religiën afgezonderd (Ned. Gel. Bel.).

Waar wij nu echter al weer vele woorden gebezigd hebben om er over te spreken, daar vat de dichter van dit lied alles samen in deze éne machtige zin!

WELK EEN ontzaglijk gewicht deze Zaak heeft, maakt de dichter-en-verkondiger nu in de verzen 3 en 4 duidelijk, door te wijzen op de indruk, die dit handelen Gods met Zijn mensen maakte op de omgeving, waarin het zich afspeelde! (Gelijk eveneens geschiedt bij reportages, in de pers, voor de radio en voor de televisie; let toch vooral eens op de reacties van de „omstanders”, die getuigen zijn van dit geweldige gebeuren!) Das Meer sah es und floh,
der Jordan bog rückwärts aus,
die Bergen hüpfen wie Widder,
Hügel wie die jungen Schafe.

TWEE DINGEN moeten wij hier vooral verstaan: de opzettelijke overdrijving en... de humor! De zee zag het”. Dit „zien” en gewaarworden wat daar gaande is en wat God doende is met Zijn mensen, staat aan het begin „... en vlood”! (vgl. Ps. 77 : 17 en 18 : 16: God scheldt de wateren en zij vlooden.)

„De zee”. Zij komt in de Bijbel enerzijds voor als schepsel (Ps. 146), anderzijds als dat wat God van Zijn mensen-op-de-aarde afwendt (Openb. 21 : 1).

„De Jordaan”! Natuurlijk de Jordaan, wanneer deze in de regentijd ondoorwaarbaar is,... keerde achterwaarts! „De bergen en de heuvelen”; zij worden dikwijls tezamen genoemd (bijv. Ps. 72 : 3); zij zijn „die potenzierte Erde” (Barth), de „eres” op haar geweldigst. Die machtige bergen staan daar maar

te stáán! Maar nu springen zij plotseling op. Zij dartelen echter niet met dolle sprongen van blijdschap, maar springen plotseling òp van **schrik!**

Dit alles is zó kostelijk, dat het in de nu volgende verzen 5 en 6 nog eenmaal volledig herhaald wordt, maar nú in de tegenwoordige tijd! (althans in de vertaling van Buber, in de Zürcher Bibel, Jérusalem, Rev. Stand. Vers.). Het gaat immers niet over iets, dat in een ver verleden zich moet hebben afgespeeld (en ja, dan kun je fantastische dingen vertellen; het is immers toch niet meer te controleren), maar over de geschiedenis, waar wij zèlf nú midden in zijn:

Was ist dir, du Meer, dass
du fliehst,
du Jordan, biegst rückwärts aus,
ihr Berge, hüpfet wie Widder,
Iügel wie die jungen Schafe?

DEZE VRAAG, aan die machtige schepselen gesteld, wordt nu in de verzen 7 en 8 beantwoord door een gebod, dat Gods mèns hen doet horen:

Vorm Antlitz des Herrn kreisse,
Erde,
vorm Antlitz des Gottes Jaakobs....
De Leidse vertaling heeft hier: krimp ineen! Het gaat namelijk over de krampen bij barensweeën. (Het Hebr. werkwoord, dat hier staat, brengt dit „kreissen” tot uitdrukking.) „Gij, aarde!” In dit éne woord worden nu de zo even genoemde machtige realiteiten samengevat; zij zijn de representanten in de aarde, de grote, geweldige wereld, waarin wij, mensen, zijn. Krimp ineen, aarde, voor het Aangezicht van de gebiedende „adhôn” („heer”), aan wie gij als „knecht” onderworpen zijt, en voor wie gij als „knecht” hebt te beven (vgl. Joz. 3 : 11, 13; Ps. 119 : 91). Voorop gaat in dit vers: „Vorm Antlitz des Herrn; daarna volgt: „kreisse Erde”, en dàn wederom: „vorm Antlitz des Gottes Jaakobs”. Geweldig is „de aarde” in al haar representanten, maar oneindig geweldiger is de God Jacobs, namelijk in al wat Hij doende is in de geschiedenis van Zijn verbond met de mèns.

De Engelse vertalingen hebben hier alle in vers 7 twee maal: „at the presence of the Lord.... at the presence of the God of Jacob”. Beter is echter wat ook de Engelse vertalingen op vele andere plaatsen hebben: the face (bijv. Ps. 104 vs. 29) (pānîm!).

IN VERS 8 wordt de Psalm nu machtig afgesloten door één ding van „de God Jacobs” te zeggen; maar daarin heb je Hem dan ook hélemaal:

der den Fels in einen Wasserteich wandelt,
einen Kiesel zum Wasserquell!
Wederom een woordherhaling: W a s s e r - t e i c h , W a s s e r - q u e l l !
en wederom de tegenwoordige tijd! (eveneens Zürich, Torczyner, Leidse Vert.). Waar niets anders schijnt te zijn dan een hopeloos sterven (de keiharde werkelijkheid onder een gloeiendhete zon, hoor de Prediker over wat hij zag, neen, niet „onder de hemel”, maar: „onder de zon”!), daar maakt (niet: maakte, maar: máákt) de God Jacobs deze werkelijkheid tot een „land des levens” (bijv. Ps. 27 : 13).
De God, die, door Jezus Christus, de dingen, die niet zijn, roept alsof ze waren, en de „godelozen” rechtvaardigt, en de dóden lévend maakt, voor Hem krimpt deze ganse wereld ineen (Rom. 8 : 31—39).

„Und ich sah einen grossen, weissen Thron und den, der auf ihm sass, vor dessen Angesicht die Erde und der Himmel flohen, und es wurde für sie keine Stätte gefunden” (Openb. 20 : 11). Neen, ze staan heus niet een paar kilometer verder, ze zijn werkelijk nergens meer te vinden, ze zijn gevlóden, want ze wagen het niet, om er brutaalweg zo maar te zijn van zich zèlf; ze zijn er zolang als ze er mógen zijn van de God Jacobs; maar nú zijn ze plotseling „gevlóden; ze maakten dat ze wèg kwamen!, ze zijn in het níet verzonken, verschwunden! „Und ich sah die Toten, die Grossen und die Kleinen (die een grote en die een klein rol hadden gespeeld in het heilige drama) stehen vor dem Thron....”

ZO ZIET DE BIJBEL de kosmos in het licht van de in hem zich

afspelende **Bundesgeschichte**, en zo is „Ich und du in der Geschichte des Bundes das über-geordnete Grosse; en is „het Al”, in tijd en ruimte) das schlechterdings u n t e r - g e o r d n e t e u n d d i e n s t - b a r e K l e i n e ! So ereignen sich „Schöpfung und Vorsehung” als tragende Begleitung der Bundesgeschichte.

—F. H. BREUKELMAN

PANTOMIME- EN MIMECURSUS van 2 tot 6 januari 1958

curcus voor studenten, onderwijskrachten, jeugdleiders en andere belangstellenden vanaf 18 jaar.

De Stichting „Oud-Poelgeest” organiseert van 2 tot 6 januari de vijfde jaarlijkse PANTOMIME-cursus.

In deze jaren is gebleken welk een inspiratiebron de mime en pantomime is. Pantomime: een kostelijke oefening van voorstellingsvermogen en fantasie; een onverwachte belichting van het dagelijks werk en de omgang van mensen met elkander.

Artistiek leider: Jan Bronk, directeur van de Stichting Nederlandse Pantomime te Amsterdam.

Deelnemersprijs: f 25.—

Cursusgeld: f 7.50

Opgaven en inlichtingen: Kasteel Oud-Poelgeest te Oegstgeest.

KERSTGASTENDAGEN op Kasteel „Oud-Poelgeest” te Oegstgeest

Met de Kerstgastendagen staat het Kasteel open om ieder te ontvangen, alleen of met hun gezin.

De kinderen zullen allerlei gezellige spelen met elkander gaan doen en met klei of ander materiaal werken.

Met de ouderen bezinnen wij ons op dit Feest dat ons tot Nieuw Leven nodigt, ook in de samenleving waarin wij dagelijks verkeren.

Deelnemersprijs: f 17.50 per persoon; f 30.— per echtpaar. Voor kleine kinderen reductie.

Aanvang: dinsdagmiddag 16.30 uur, einde vrijdagmorgen na het ontbijt.

Opgaven en inlichtingen: Kasteel Oud-Poelgeest te Oegstgeest.